

Bryologická exkurze na nejvyšší vrchol Vsetínských vrchů

Bryological field trip to the highest peak of the Vsetínské vrchy Mts.

HANA ŠVANDOVÁ¹ & JANA TKÁČIKOVÁ²

1) Veřovice 212, CZ-742 73 Veřovice; e-mail: svandova.h@centrum.cz

2) Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, Hluboká 66, CZ-738 01 Frýdek-Místek; janatkacikova@seznam.cz

Abstract: A bryological field trip to the highest peak of the Vsetínské vrchy Mts. (E Moravia, Czech Republic), Vysoká (1,024 m a. s. l.), took place on 15 September 2018. In total, 44 bryophyte species were recorded. No rare and threatened species were found.

Keywords: beech forests, bryophytes, floristic data

Taxonomické pojetí a nomenklatura: Kirk 2012, Kučera et al. 2012

Jedenáctá exkurze Moravskoslezské pobočky ČBS v roce 2018 se konala v sobotu 15. září. Sešli jsme se v obci Bílá u turistické osady Třeštík ve velmi komorním počtu pěti „bryonadšenců“. Cílem bylo prozkoumat pod vedením V. Pláška bryofloru nejvyššího a zároveň jediného vrcholu Vsetínských vrchů, který přesahuje 1 000 metrů, vrchu Vysoká (1 024 m n. m.). Na severním svahu Vysoké v nadmořské výšce 940 metrů pramení Rožnovská Bečva.

Vedoucí exkurze neotálel a hned na parkovišti demonstroval první druhy mechorostů a doplnil k nim řadu zajímavých informací. Viděli jsme zde epifyticky rostoucí mech rokyt cypřišovitý (*Hypnum cupressiforme*) a šurpek tenkožeberný (*Orthotrichum affine*; obr. 1). Pokračovali jsme po modré turistické značce vedoucí k rozcestí Pod Vysokou, kde se napojuje na značku červenou, která pokračuje až k vrcholu. Postupně jsme zaznamenávali další druhy poměrně běžně se vyskytujících mechorostů – baňatku draslavou (*Brachythecium salebrosum*), dvouhrotec chvostnatý (*Dicranum scoparium*), paprutku nicí (*Pohlia nutans*), prutník stříbřitý (*Bryum argenteum*), rohozub nachový (*Ceratodon purpureus*), bezvlásku vlnkatou (*Atrichum undulatum*), lesklec příjemný (*Plagiothecium laetum*), rokytník skvělý (*Hylocomium splendens*), časté vápnomilné mechy čepičatku točivou (*Encalypta streptocarpa*), kroucenec zední (*Tortula muralis*) zde rostoucí na betonu, a další. Cestou jsme nacházeli a prozkoumávali různé druhy substrátů, na kterých se mechorosty vyskytují. Zastavovali jsme se u drobných toků a věnovali se průzkumu v naději, že narazíme na zajímavější druhy. Nicméně počasí letošního suchého léta prameništím a vlhkomilným mechorostům nepřálo. Většina drobných toků byla vyschlá, a tak k vidění byly pouze běžné druhy, např. játrovka křehutka obecná (*Chiloscyphus polyanthos*; obr. 2). Pokračovali jsme bukovými svahy k vrcholu a nacházeli další běžné druhy. Bryologickou exkurzi postupně zpestřily nálezy hub. Našli jsme i několik plodnic muchomůrky růžovky (*Amanita rubescens*),

Obr. 1. Epifyty na bucích – dominuje šurpek tenkožeberný (*Orthotrichum affine*). – Obr. 2. Játrovka křehutka obecná (*Chiloscyphus polyanthos*). – Foto J. Tkáčiková

což s nadšením uvítal vedoucí exkurze, protože když nejsou zajímavé nálezy, bude ale spoň „zajímavá“ večere.

Celkem jsme zaznamenali 44 druhů mechorostů, z toho 35 druhů mechů a devět druhů játrovek.

Bohužel se nám nepodařilo ověřit žádný z ohrožených druhů uváděných z tohoto území v minulosti (cf. Duda & Váňa 1989, 1990), např. játrovky křížítka vystoupavou (*Lophozia ascendens*), tupenku tupou (*Obtusifolium obtusum*) a mech šurpek běločepku (*Orthotrichum scanicum*; 1962 leg. V. Pospíšil, BRNM). K nejzajímavějším nálezům patřil drobný mech vlhkých, většinou bazických půd na otevřených nebo narušovaných biotopech – dvouhroteček proměnlivý (*Dicranella varia*). Jde o druh s roztroušeným výskytem na území celé České republiky (Kučera 2004), nicméně publikovaných údajů je velmi málo (V. Plášek, in litt.). Dále nás potěšily nálezy mechu baňatky bělavé (*Brachythecium albicans*), játrovky kýlnatky zavlažované (*Scapania irrigua*) a samozřejmě nám také udělal radost epifytický rostoucí šurpek úhledný (*Orthotrichum speciosum*).

Použité zdroje

- Duda J. & Váňa J. (1989): Rozšíření játrovek v Československu LVI. – Časopis Slezského muzea, Série A, Vědy přírodní 38: 209–212.
Duda J. & Váňa J. (1990): Rozšíření játrovek v Československu LIX. – Časopis Slezského muzea, Série A, Vědy přírodní 39: 197–202.
Kirk P. M. (2012): Index fungorum [online]. – URL: <http://indexfungorum.org/> (navštíveno 20. 12. 2018).

- Kučera J. (2004): *Dicranella* (Müll. Hal.) Schimp. – dvouhroteček. – In: Kučera J. [ed.]: *Mechorosty České republiky, on-line klíče, popisy a ilustrace* [online]. – URL: <http://botanika.prf.jcu.cz/bryoweb/klic/genera/dicranella.html> (navštíveno 20. 12. 2018).
- Kučera J., Váňa J. & Hradílek Z. (2012): *Bryophyte flora of the Czech Republic: updated checklist and Red List and a brief analysis*. – *Preslia* 84: 813–850.

Příloha č. 1 – Seznam nalezených taxonů

(sestavili V. Plášek, H. Švandová a J. Tkáčiková)

Seznam lokalit

1. Bílá (distr. Frýdek-Místek) / Velké Karlovice (distr. Vsetín): úsek od parkoviště u osady Třeštík po červené, následně po modré turistické značené cestě až po rozcestí Pod Vysokou, 870–880 m n. m. (49°24'09"N, 18°23'04"E – 49°23'58"N, 18°21'47"E)
2. Velké Karlovice (distr. Vsetín): pramenná vodoteč ve svahu, 870–900 m n. m. (49°24'14,1"N, 18°22'09,5"E)
3. Velké Karlovice (distr. Vsetín) / Bílá (distr. Frýdek-Místek): acidofilní bučina na J a JV svahu vrchu Vysoká (1 024 m), 870–1020 m n. m. (49°24'09"N, 18°21'46"E) a porosty podél červené turistické značené cesty směr Třeštík, 900–1000 m n. m. (49°24'14"N, 18°21'47"E – 49°24'18"N, 18°22'29"E)

játrovky

Chiloscyphus polyanthos: 2; *Ch. profundus*: 1;

Frullania dilatata: 1;

Metzgeria furcata: 2;

Pellia endiviifolia: 1; *P. epiphylla*: 1; *Plagiochila porelloides*: 1;

Scapania irrigua: 3; *S. undulata*: 2.

mechy

Amblystegium serpens: 1; *Atrichum undulatum*: 1, 3;

Brachythecium albicans: 1; *B. salebrosum*: 3; *Bryum argenteum*: 3; *B. moravicum*: 3;

Ceratodon purpureus: 1; *Cratoneuron filicinum*: 1;

Dicranella heteromala: 1; *D. varia*: 3; *Dicranum montanum*: 1, 3; *D. scoparium*: 1, 2, 3;

Encalypta streptocarpa: 1;

Hylocomium splendens: 1; *Hypnum cupressiforme*: 1, 2, 3;

Orthotrichum affine: 1, 3; *O. pallens*: 1; *O. speciosum*: 1; *O. stramineum*: 1;

Plagiomnium affine: 1; *P. undulatum*: 1; *Plagiothecium denticulatum*: 1, 2; *P. laetum*: 2; *Pleurozium schreberi*: 1; *Pogonatum aloides*: 1; *Pohlia nutans*: 1; *Polytrichum formosum*: 1, 2, 3;

Rhizomnium punctatum: 2; *Rhynchostegium murale*: 1; *Rhytidiadelphus squarrosus*: 1;

Sanionia uncinata: 1; *Schistidium apocarpum*: 1;

Tetraphis pellucida: 1, 2, 3; *Tortella tortuosa*: 1; *Tortula muralis*: 1.